

ENIGE NIEUWE VONDSTEN VAN HALACARIDAE IN NEDERLAND

door

P. J. G. POLDERMAN

Tijdens het verzamelen van algen op 15 januari en 27 februari 1971 werden op twee plaatsen in Zeeland Halacaridae gevonden. Drs. C. Davids (Universiteit van Amsterdam) was zo vriendelijk dit materiaal te determineren. Het bleek, dat twee soorten waren vertegenwoordigd: *Thalassarachna basteri* (Johnston, 1836) en *Metarhombognathus armatus* (Lohmann, 1893). De laatste is nieuw voor de Nederlandse fauna.

M. armatus bevond zich tussen kleine algen, die verzameld werden op 15 januari 1971 op verschillende hoogten in het litoraal van de stenen glooiing van de dijk nabij het Sas van Goes, gem. Goes, op Zuid-Beveland. Deze habitat is vrijwel marien. Op het stenen deel van de dijk bevinden zich van hoog naar laag de volgende algen-zones: *Pelvetia canaliculata* (L.) Dene et Thur. met *Catenella repens* (Lightf.) Batt., *Enteromorpha* spp., *Asophyllum nodosum* (L.) Le Jol. en *Fucus vesiculosus* L. Aan de voet van de dijk ligt een geleidelijk aflopende zandige vlakte, die bij laag water droogvalt. *M. armatus* heeft een Noord-Atlantische verspreiding. Viets (1936: 540) noemt deze soort van Helgoland en de Franse kust. De soort was dus ook in Nederland te verwachten. Het diertje voedt zich met groenwieren en aangespoeld zeegras (Viets, 1936: 533). De zone met *Enteromorpha* spp. komt dus het meest in aanmerking als habitat.

Van *T. basteri* werden enkele exemplaren gevonden op de Nolledijk te Vlissingen. Zij werden aangetroffen op 15 januari en 27 februari 1971 op materiaal van de roodwieren *Ceramium rubrum* (Huds.) C. Ag. en *Ceramium deslongchampsii* Chauv. dat overgroeid was met het mosdiertje *Electra pilosa* (L.). De algen groeiden in het lage litoraal van de Westerschelde en werden op de golfbrekers aan de voet van de steenglooiing van de Nolledijk verzameld. *T. basteri*, ook bekend als *Halacarus basteri*, is een algemene soort in het Noord-Atlantische gebied en komt voor van Frankrijk tot Noord-Groenland en het Kola schiereiland. In ons land was deze soort reeds eerder gevonden. J. C. C. Loman vond in 1914 in de haven van Nieuwe Diep bij Den Helder een groot aantal exemplaren in detritus (Oudemans, 1915; Loman, 1915). In zijn „Observationes in Corallinis” (1758, Philosophical Transactions London, 50: 258) vermeldde Dr. Job Baster een „animalculum” voorkomende

nabij Zierikzee „in diversis corallinis” temidden van hydrozoa en oesters (zie Oudemans, 1937: 1260, fig. 570). Hij beschreef het diertje niet, maar gaf er wel een tekening van. In 1836 beschreef Johnston een zeemijt, die hij van wege de sterke gelijkenis met de afbeelding door Baster „in honouring the Dutchman and the mite” *Acarus Basteri* noemde.

T. basteri wordt ca 1 mm groot. Behalve in grootte onderscheidt deze soort zich van *M. armatus* door (1) zijn relatief grotere palpen, (2) de eerste drie pootparen, die een cilindrische vorm hebben, en niet dorso-ventraal verbreed en medio-lateraal afgeplat zijn als in *M. armatus* en (3) de levenswijze: terwijl *T. basteri* een carnivoor is, is *M. armatus* een herbivoor (Viets, 1936).

André (1946) vermeldde dat *T. basteri* in het algemeen bij voorkeur leeft op roodwieren, maar in de Noordzee *Fucus vesiculosus* L. en *Fucus serratus* L. prefereert. Het lijkt waarschijnlijk dat het voor *T. basteri* als carnivoor weinig uitmaakt op welke algen hij voorkomt, zolang hij er zijn prooi maar op kan vinden.

Graag dank ik Prof. Dr. L. B. Holthuis en Dr. L. van der Hammen voor het kritisch doorlezen van dit artikel en voor hun hulp bij het opzoeken van de literatuur.

SUMMARY

Among algae growing in the litoral zone on dikes of the province of Zeeland, S.W. Netherlands, two species of Halacaridae have been found. Several specimens of *Thalassarachna basteri* were obtained on the Nolledijk, a sea-dike of the Westerschelde near Vlissingen (Flushing). One specimen of *Metarhombognathus armatus* was found on the dike of the Oosterschelde near Sas van Goes on the north-coast of the island of Zuid-Beveland. For the latter species it was the first record from the Netherlands.

GECITEERDE LITERATUUR

- ANDRÉ, M., 1946. Halacariens marins. — Faune de France, 46: 1-152, figs. 1-83.
 JOHNSTON, G., 1836. Illustrations in British Zoology. — Mag. nat. Hist., 9: 353-357, figs. 51, 52.
 LOMAN, J. C. C., 1915. (Halacarus basteri Johnston). — Tijdschr. Nederlandsche Dierk. Ver., (2) 14: xxiv.
 OUDEMANS, A. C., 1915. (Halacarus basteri Johnston). — Tijdschr. Nederlandsche Dierk. Ver., (2) 14: xxiii, xxiv.
 —, 1937. Tarsonemini Can. & Franz. 1877, Stomatostigmata Oudms. 1906, Eteurthe-rengona Oudms. 1909. Kritisch historisch overzicht der acarologie, 3 (C): ix-xxiii, 799-1348, figs. 350-579.
 VIETS, K., 1936. Wassermilben oder Hydracarina (Hydrachnellae und Halacaridae). Spinentiere oder Arachnoidea VII. In: F. Dahl, Die Tierwelt Deutschlands, 31, 32: i-x, 1-574, figs. 1-652.